

Etikos užrašai 6 klasei

Aš–Asmuo

1. Kas yra etika?	4
2. Aš pasirenku	6
3. Reklama ir aš	8
4. Gerbti save	10
5. Susidūrus su patyčiomis	12
6. Aš–Asmuo gijos	14

Aš-Tu

7. Informācijas perteikimas	16
8. Skundimas ar pranešimas?	18
9. Konfliktas	20
10. Stereotipai ir „etiketēs“	22
11. Tolerancija	24
12. Aš–Tu gijos	26

Aš-Mes

13. Nuoširdūs laiškai	28
14. Skurdas	30
15. Galime padėti	32
16. Vienvaldystė	34
17. Demokratija	36
18. Tapatybė	38
19. Aš–Mes gijos	40

Aś-Tai

20. Kas ką valdo?	42
21. Saikingai vartok	44
22. Mitų šifrai	46
23. Protas išmintį vedžioja	48
24. Hinduizmas	50
25. Budizmas	52
26. Aš–Tai gijos	54

Žodynėlis 56

Aš pasirenku

- ◆ Išsiaiškinsime, kas padeda atsispirti žalingiems įpročiams.
- 1 Perskaityk eilėraščių. Nustatyk faktus, iškelk bent 3 probleminius klausimus. Svarbiausią, tavo nuomone, klausimą nuspelvink.

Sraige, nerūkyk

Kad rūko tėtis ir mama,
Seniai aš susitaikiau.
Bet į mokyklą eidama
Mačiau, kaip rūkė sraigė.

Tupėdama pakelėje,
Ji į mane žiūrėjo,
Ir smilko nuorūka šalia.
Ištvert to negalėjau!

Ak, sraige, nerūkyk, prašau,
Jei brangūs tau sraigiukai!
Ant nugaryčių jiems išaugo
Gremėzdiški namukai.

Tokie aukšti, tokie šalti,
Visai kaip Vipšilaičiai.
Ir pirštais sraigiukus badys
Visokie prašalaičiai.

Vaitos, įstrigę tarp pušų,
Sraigiukai nusiminę.
Ir man baisu, nors aš nešu
Ne namą, o kuprinę.

Renata Šerelytė

Klausimas

Faktas

Faktas

Faktas

Faktas

Klausimas

Klausimas

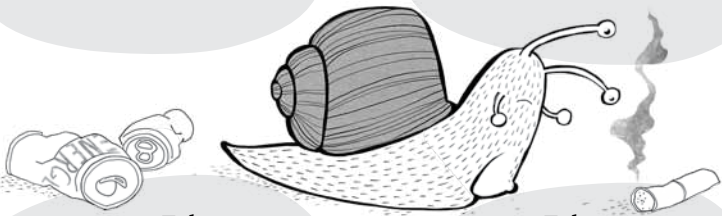
Faktas

Faktas

Faktas

Faktas

Klausimas

- 2 Suformuluokite problemą pagal nuspelvintą klausimą, susiskirstykite į grupes ir pasiūlykite jos sprendimo būdus.

Problema.

Problemos sprendimo būdai

1.
2.

- 3 Parašyk, kaip pasiūlyti problemos sprendimo būdai paveiks:

Tave patį

Tėvus

Draugus

- 4 Išanalizavęs socialinę reklamą, sukurk savo reklaminį šūkį.

- 5 Parašyk išvadą – kas padeda atsispirti žalingiems įpročiams.

.....

.....

.....

.....

.....

Apibendrink ir įsivertink

Aiškinu svarbiausius žodžius	Apibendrinu
Žalingi įpročiai	Išmokau, gebu
Suformuluoti	
Socialinis	
Socialinė reklama	

Informacijos perteikimas

♦ Išsiaiškinsime, ką reiškia būti atsakingam perteikiant informaciją, bendraujant su kitu.

1 Atlikite eksperimentą. 5 mokiniai išeina už durų ir laukia, kol bus pakviesti atlikti užduoties. Likę mokiniai yra stebėtojai ir faktų lentelėje fiksuoja, kokius faktus perteikė pasakotojas, kaip pakito informacija perteikiant, į tuščius langelius įrašo, ką pasakotojai sukūrė nauja. Kviečiamas pirmas mokinys, kuriam mokytojas garsiai perskaito tekstą. Vėliau kviečiamas antras mokinys, kuriam pirmas mokinys pasakoja išgirstą informaciją, ir t. t.

Diogenas Sinopietis
(412 – 323 m. pr. Kr.)

Senovės graikų filosofas Diogenas gyveno nepaprastai skurdžiai. Užsiauginęs ilgą barzdą jis vaikščiojo dienos metu miesto gatvėmis be sandalų, su lazda rankoje ir krepšiu ant pečių. Naktis jis praleisdavo statinėje už miesto.

Kartą jį ten aplankė Aleksandras Makedonietis. Valdovas tarė:

- Padarysiu tau viską, ko tu tik panorėsi. Prašyk!
- Neužstok man saulės, – paprašė filosofas vienintelės malonės.

Aleksandras Makedonietis pasitraukė ir pasakė:

- Jeigu aš nebūčiau Aleksandras, aš norėčiau būti Diogenas.

Kitą kartą Diogeno mokinys paklausė jo:

- Kokio gyvulio įkandimas yra žalingiausias?

Filosofas atsakė:

- Tarp laukinių žvėrių – šmeižiko, o tarp prijaukintų – meilikautojo.

Faktai	Pasakotojai				
	1	2	3	4	5
1. Senovės graikų filosofas					
2. Diogenas					
3. Gyveno nepaprastai skurdžiai.					
4. Vaikščiojo dienos metu miesto gatvėmis be sandalų, su lazda rankoje ir krepšiu ant pečių.					
5. Gyveno statinėje.					
6. Kartą jį aplankė Aleksandras Makedonietis.					
7. Aleksandras Makedonietis yra valdovas.					
8. Aleksandras Makedonietis pasiūlė padaryti viską, ko tik filosofas panorės.					
9. Neužstok man saulės, – paprašė šis.					
10. Aleksandras Makedonietis įvykdė Diogeno norą – pasitraukė.					
11. Aleksandras Makedonietis pasakė: – Jeigu aš nebūčiau Aleksandras, aš norėčiau būti Diogenas.					
12. Diogeno mokinys paklausė mokytojo...					
13. Kokio gyvulio įkandimas yra žalingiausias?					
14. Tarp laukinių žvėrių – šmeižiko...					
15. Tarp prijaukintų žvėrių – meilikautojo...					

2 Su grupės draugais aptarkite eksperimento rezultatus.

- Kiek faktų perteikė paskutinis pasakotojas? Ką tai reiškia?
- Kaip ir kodėl perpasakojant informacija kinta?
- Ką daryti, kad perteikiama informacija išliktų kuo tikslesnė?
- Kiek mokinių uždavė klausimus pasakotojui? Kokią įtaką klausimai turėjo informacijos tikslumui?
- Kaip jūs manote, kodėl perteikiant istoriją atsiranda naujos informacijos? Kokią įtaką perteikiant informaciją daro pasakotojo požiūris ir išankstinės nuostatos?

Išvados

-
-
-
-

3 Paaškind, kaip supranti Diogeno atsakymą.

- Kokio gyvulio įkandimas yra žalingiausias?
- Tarp laukinių žvėrių – šmeižiko, o tarp prijaukintų – meilikautojo.

.....

4 Papasakok Diogeno ir Aleksandro Makedoniečio susitikimo istoriją iš jo sargybinio pozicijos ir iš Diogeno mokinio pozicijos. Ar skiriasi papasakotos istorijos? Kaip ir kodėl?

5 Pateik rekomendacijų, ką daryti, kad perteikdami informaciją nenutoltume nuo tiesos, neiškraipytume faktų ir neskleistume gandų, kad elgtumės atsakingai bendraudami su kitais.

-
-
-

Apibendrink ir įsivertink

Aiškinu svarbiausius žodžius	Apibendrinu
Informacija	Išmokau, gebu
Pozicija	

Skundimas ar pranešimas?

◆ Išsiaiškinsime, kuo atsakingas elgesys skiriasi nuo skundimo.

1 Perskaityk tekstą. Išrink faktus ir surašyk juos į skritulį. Kiekvienam faktui užrašyk po klausimą. Svarbiausią, tavo nuomone, klausimą nuspelvink.

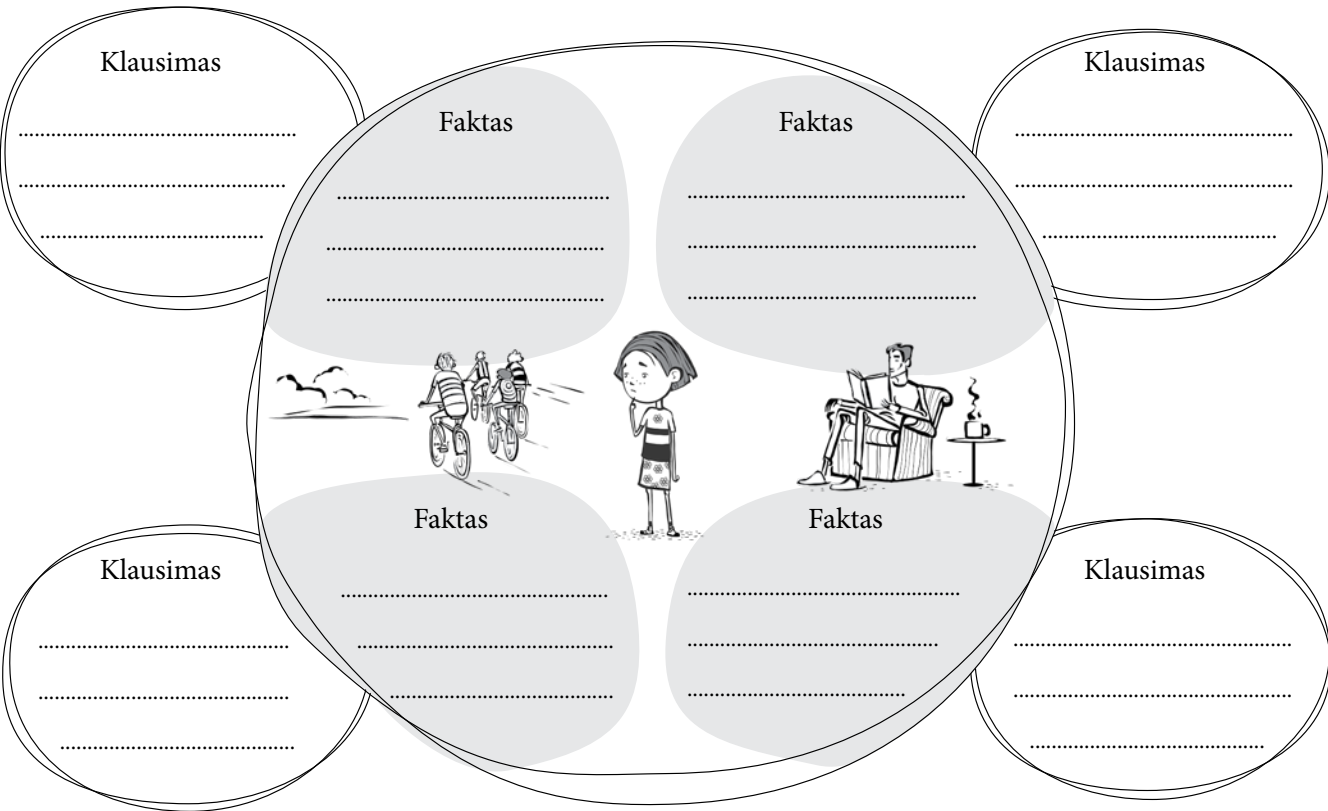
Berniukai išvažiavo į vieškelį. Kirs mišką ir atsidurs prie Brėvos. Prie slenksčių maudyti pavojinga, nes ten upė staigiai krinta žemyn. Užtat jėga – kartą gyrėsi Tomas. O tėtis, išgirdęs, kad berniukai kartais net ten nuvažiuoja išsimaudyti, Tomui griežtai pasakė:

– Nedrįsk be manęs prie Brėvos net prisitarti. Nedrįsk rizikuoti. Tokių drąsuolių Brėva jau ne vieną nusinešė.

Rufas apie tuos slenksčius tikrai nieko nežino. Gal apie Virvytę pagalvojo. Virvytėje net Gabrielė turš- kiasi... Ką daryti? Iš viso, ar Rufas moka plaukti? Jeigu nelabai, tai tikrai neišsikepurnės. Ką daryti? Vanduo ten šniokščia kaip didžiausias krioklys. Pagalbos šauksmo niekas neišgirs... Ką daryti? Tėtis po pietų priglulė, nes naktį ūkininko Vilimo tvartuose praleido, karvė sunkiai veršiavosi... tėtis, tėtis, tėtis... jis namuose... Mama namuose... Bet mama pati vandens bijo. Brėvoje niekada nesimaudo. Net į jos srovę pažiūrėti bijo...

Gabrielė nuėjo prie vartų. Vieškelis jau tuščias. Berniukai jau per mišką spaudžia... Dangus švarus, nėra už ko saulei užlįsti. Svilina be pasigailėjimo. Tokią dieną maudyti niekas neatsisakytų... Jeigu dabar Gabrielė nubėgs pas tėtį ir pasakys, kad Tomas su draugais prie slenksčių... Tomas Gabrielės niekada neišduoda... Ką daryti?... O jeigu kurį nors srovė nusineš? Praėjusią vasarą Rytų karvė nusinešė.

Danutė Grigaliūnienė

2 Remdamasis nuspelvintu klausimu įvardyk 2 problemas ir nuspelvink, tavo manymu, svarbesnę.

3 Užrašyk 2 nuspelvintos problemos sprendimo būdus – kaip tokiu atveju elgtis. Tinkamesnį taip pat nuspelvink.

4 Išvardyk veikėjus pagal tai, kokios įtakos jiems gali turėti nuspelvintas sprendimas, – nuo to, kurį sprendimas paveiks mažiausiai, iki to, kurį paveiks labiausiai.

5 Parašyk, kokie galėtų būti šio sprendimo padariniai kiekvienam veikėjui.

6 Parašyk išvadą – kaip geriausia spręsti šią problemą.

7 Įvertink poelgius.

Poelgis	Skundimas	Atsakingumas	Išdavystė
Pasakiau mokytojai, kad mano draugas kasdien atiduoda dienpinigius devintokams.			
Parašiau Facebook'e, kad brolis dažnai rašo meilės eilėraščius bendrakai ir jų neįteikia.			
Pasakiau mokytojai, kad mano suolo draugas atsivertęs ne tą vadovėlio puslapį ir dar paišo sąsiuvinio gale.			
Pasakiau draugo mamai, kad jis man siūlo parūkyti.			
Pasakiau mokytojai, kad Jonas nesiklauso pasakojimo ir žiūri pro langą.			

Apibendrink ir įsivertink

Aiškinu svarbiausius žodžius	Apibendrinu
Skundimas	Išmokau, gebu
Pranešimas	